

Partimotion

Motion till riksdagen 2016/17:1071

av Jan Björklund m.fl. (L)

Förändringar i gymnasieskolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gymnasiestudier bör avslutas med ett nationellt examensprov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell ämnesindelad timplan på gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dagens kursbetyg bör ersättas med terminsbetyg och slutbetyg i varje ämne och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behörighetskraven till gymnasiets teoretiska program bör höjas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa tvååriga yrkeslinjer som ett komplement till dagens treåriga och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige brottas sedan lång tid tillbaka med sjunkande studieresultat. Regeringen har tillsatt en utredning för att föreslå förändringar av gymnasiet. Resultatet av detta har ännu inte presenterats och regeringen har hittills inte presenterat några egna förslag.

I samband med 1990-talets gymnasiereform avskaffades både timplanen, som reglerar hur många lektioner varje ämne ska omfatta, och ämnesbetygen, som ersattes av kursbetyg. Det var, enligt vår mening, ett stort misstag, men besluten fick dock bred uppslutning då majoriteten ansåg att reformerna skulle bryta ner förlegade ämnesgränser och eleverna skulle lära sig att i stället jobba i ”projekt”.

Vi menar att ämneskunskaper är kärnan i skolarbetet. En historielärare ska själv ha goda kunskaper i historia, ska undervisa i historia, sätta betyg i historia och själv ha ansvaret för sina lektioner i ämnet historia. Dessa principer kan tyckas självklara, men

har varit extremt kontroversiella för det pedagogiska etablissemanget i Sverige, som under årtionden önskat att flytta skolans fokus från ämneskunskaper till arbetsprocesser.

I den obligatoriska grundskolan är undervisningen sammanhållen och kunskapsmålen i nian är desamma för alla. Många vill att även gymnasiet ska bli alltmer strömlinjeformat för alla elever, d v s samma antagningskrav på alla program, mer teori på yrkesutbildningarna och lägre krav på obligatoriska teoretiska ämnen på de studieförberedande utbildningarna.

Problemet för de som vill strömlinjeforma skolan är att ungdomar är olika. För oss är det självklart att individer har olika livsdrömmar och olika grad av såväl studieförmåga som studiemotivation. Gymnasiet måste vara något annat än grundskolan, och ska aldrig tillåtas bli grundskolans fjärde stadium.

Gymnasiestudier bör avslutas med ett nationellt examensprov. Syftet är att upprätthålla en hög kravnivå och nationell likvärdighet. Provet ska i huvudsak vara skriftligt och omfatta de för varje program och inriktning viktigaste ämnena. Det ska rättas externt, av censorer utsedda av Skolverket, för att säkra likvärdighet. Provet ska vara vägledande, men inte ensamt avgörande, för betygssättningen. Läraren måste i slutbetyget även göra en bredare bedömning av elevernas kunskaper och prestationer. För urval till högskolan bör slutbetygen användas, precis som i dag, även om det på sikt skulle kunna samordnas med högskoleprovet.

På högskoleförberedande program ska provet vara obligatoriskt. På yrkesprogram genomförs provet av de som väljer att läsa in högskolebehörighet, men det kan finnas skäl att överväga om det bör inrättas även där och då med praktiska inslag. Utrymme måste finnas för åtminstone en omtenta under gymnasietiden för den som misslyckas, och det ska ges möjlighet till flera omtentor inom ramen för komvux. Ett nationellt examensprov kan ersätta flera av dagens nationella prov på gymnasiet.

När timplanen slopades sjönk antalet lärarledda lektioner. Drivkrafterna var besparingar samtidigt som det talades om "eget ansvar" och "självstudier". 16-åringar förväntades ta samma ansvar som universitetsstudenterna. Resultatet blev att utslagningen ökade. En nationell ämnesindelad timplan bör därför återinföras.

I och med att gymnasieämnena kursindelades på 1990-talet sattes enskilda betyg på varje kurs och dessa återfinns i slutbetyget. Det finns starka argument mot kursbetygen. Stora viktiga ämnen fragmentiseras i korta småkurser. Elevens slutbetyg bör spegla det eleven kan vid sin studentexamen, inte vad eleven kunde vid ett visst tillfälle i första årskursen. Kursbetygen bör därför ersättas med terminsbetyg och slutbetyg i varje ämne.

En rapport från Skolverket visar att många elever som kommer in på de teoretiska programmen på gymnasiet inte har tillräckliga förkunskaper och därför byter till program med mindre krävande studier. Det är också en stor grupp som varje år hoppar av eller inte slutför sina gymnasiestudier inom tre år.

Regeringen signalerar att behörighetskraven ska vara lika höga till alla utbildningar. Det förhållningssättet riskerar att sänka kraven där man lurar eleverna in på utbildningar som de sedan inte fullföljer. Både på de teoretiska och yrkesförberedande programmen ska eleverna mötas av hög kvalitet och högt ställda förväntningar och krav, men det innebär inte att kraven ska vara desamma eller att de får sänkas. Andelen elever som inte klarar av att nå upp till antagningskraven för gymnasiestudier ökar och ligger nu närmare 15 procent. Vi är oroliga för att regeringen tar detta som intäkt för att ytterligare sänka kraven till gymnasiet.

Syftet med behörighetskrav är att eleverna ska ha tillräckliga förkunskaper för att klara av en sökt utbildning. Alla som gått igenom gymnasiet inser att det krävs betydligt högre teoretiska förkunskaper för att klara av naturvetenskapligt program än till exempel ett yrkesprogram. Därför bör behörighetskraven till flera av gymnasiets teoretiska program höjas ytterligare speciellt för programmets karaktärsämnen, och i vissa fall rejält. Precis som i dag måste eleverna kunna gå preparandkurser för att höja sin behörighet.

I stället för att sänka behörighetskraven eller likställa kraven mellan gymnasieprogrammen bör yrkes- och lärlingsprogrammen utvecklas och differentieras i längd och omfattning. Lärlingsprogrammen bör inte jämföras med yrkesprogrammen utan delvis betraktas som en egen utbildningsinriktning på gymnasienivå eftersom den ska ha en avtalad lärlingsersättning och ett gesällprov. Yrkesutbildningarna är i dag alltför likformade, vilket är en viktig orsak till deras låga attraktivitet. Till nya tvååriga yrkeslinjer, som bör införas som komplement till dagens treåriga, kan de teoretiska behörighetskraven vara lägre än till de treåriga programmen.

Jan Björklund (L)

Christer Nylander (L)

Tina Acketoft (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Roger Haddad (L)

Nina Lundström (L)

Birgitta Ohlsson (L)

Mathias Sundin (L)

Maria Weimer (L)

Allan Widman (L)

Said Abdu (L)

Maria Arnholm (L)

Bengt Eliasson (L)

Robert Hannah (L)

Fredrik Malm (L)

Mats Persson (L)

Lars Tysklind (L)

Barbro Westerholm (L)

Christina Örnebjär (L)